แบบจัดทำรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ส่วนที่ ๑ ลักษณะของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

๑. ชื่อรายการ วิ่งควาย

ชื่อเรียกในท้องถิ่น วิ่งควาย

ลักษณะของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (เลือกได้มากกว่า ๑ ช่อง)

☐ วรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา

☐ ศิลปะการแสดง

☐ แนวทางปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณี และงานเทศกาล

☐ ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล

☐ งานช่างฝีมือดั้งเดิม

☑ การเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้านและศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว

๒.พื้นที่ปฏิบัติการ

- เทศบาลเมืองบ้านบึง ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
- เทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ ตำบลหนองขาม อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี
- เทศบาลตำบลบ่อทอง ตำบลบ่อทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี
- องค์การบริหารส่วนตำบลพลวงทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี
- เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี
- องค์การบริหารส่วนตำบลคลองพลู อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี
- เทศบาลเมืองชลบุรี อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี
- เทศบาลตำบลหมอนนาง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

๓. สาระสำคัญของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ประเพณีวิ่งควาย เป็นประเพณีที่มีมาแต่บรรพกาล จนไม่สามารถชี้ชัดได้ว่ามีมาแต่ในสมัยใด และใครเป็นผู้ริเริ่ม เป็นประเพณีที่สืบทอดมาหลายชั่วอายุคน ซึ่งพื้นที่ที่จัดประเพณีวิ่งควาย ได้ปฏิบัติในระหว่างวันขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๑๑ และสิ้นสุดวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ ซึ่งเป็นวันใกล้สิ้นฤดูฝนจะย่างเข้าฤดูหนาว เป็นฤดูกาลที่การไถหว่านได้เสร็จเรียบร้อยแล้ว เวลาข้าวกล้าในนา พืชพันธุ์ธัญญาหารในไร่กำลังตกดอกออกรวง เป็นฤดูที่ชาวไร่ชาวนากำลังมองเห็นผลจากแรงกายของตนตลอดจนแรงสัตว์ที่ได้ใช้ทำงานกำลังจะให้ผลอยู่กำไร ความสุขและความหวังกำลังรออยู่เบื้องหน้าอย่างน่าภาคภูมิใจ อีกไม่ช้าก็จะเก็บเกี่ยวข้าวกล้าในนา ตลอดจนพืชผลต่างๆ ที่ได้ไถหว่านไว้จึงมาคำนึงถึงสัตว์ เช่น วัวควายที่ได้ไถนาเป็นเวลาหลายเดือน ควรจะได้มีส่วนได้รับความสุขตามสภาพบ้างจึงต่างตกแต่งวัวควายของตนให้สวยงาม เป็นการทำขวัญควาย แล้วก็นำควายเข้าเมืองเพื่อพบปะกับบรรดาเกษตรกรทั้งหลาย ไม่ว่าจะอยู่สารทิศใดก็จะมีโอกาสพบปะสังสรรค์กันในวันนั้น คนที่ไม่รู้จักกันก็แลกเปลี่ยนความคิดเห็นสารทุกข์สุขดิบ มีการเลี้ยงดูกันอย่างสนุกสนาน ตลอดจนมีการประกวดความสมบูรณ์ของวัวและควาย วันนั้นเป็นวันของผู้ที่เป็นกระดูกสันหลังของชาติมาสันนิบาตพบปะกันจริงๆ เพราะใกล้กับวันพระ ทุกคนจะต้องหยุดงานไปวัด วันพระนั้นโบราณหยุดงานไปวัดกันจริงๆ แม้กระทั่งวัวควายก็ไม่ยอมให้ใช้งานวันพระ การนำควายมาวิ่งอวดประกวดกันในเมืองวันนั้นขามาก็เอาควายมาเทียมเกวียนบรรทุกกล้วย มะพร้าว ใบตอง ยอดมะพร้าวมาขาย เพื่อคนในเมืองจะได้ซื้อไปห่อข้าวต้มหาง ทำบุญตักบาตรวันเทโวโรหะนะ วันออกพรรษา ขากลับได้มีโอกาสซื้อของไปทำบุญเลี้ยงพระตามวัดวาอารามใกล้เคียงในวันพระและวันออกพรรษา คนโบราณของเราเป็นคนที่หนักในความกตัญญูกตเวทิตา และมีความเมตตาธรรมสูงเห็นวัวควายเหล่านั้นทำงานให้กับตน เป็นสัตว์ที่มีคุณแก่ชีวิตตนไม่ยอมฆ่าสัตว์เหล่านั้นเป็นอาหาร ไม่รับประทานเนื้อวัวควาย เพราะถือว่าเป็นสัตว์ที่มีบุญคุณ ประเพณีวิ่งวัววิ่งควายไม่ใช่เรื่องไร้สาระเหลวไหล เป็นเรื่องที่แฝงไว้ด้วยสามัคคีธรรม บรรพชนของเราเป็นห่วงประเพณีนี้จะสูญหายในเร็ววัน เพราะคนจะไม่เห็นคุณค่าของวัวควายฉะนั้นในปีใดที่ไม่มีการวิ่งวัววิ่งควาย ปีนั้นวัวควายจะเป็นโรคระบาดตายกันมากกว่าปกติและจะทำให้เกิดเหตุอัคคีภัย เพราะวิญญาณของบรรพชนของเรายังห่วงประเพณีอันดีงามนี้อยู่ จึงบันดาลให้เกิดอาเพศภัยพิบัติต่างๆ ควายที่เจ็บป่วยระหว่างปีเจ้าของควายก็บนบานให้หายแล้ว จะนำมาวิ่งเพื่อรักษาประเพณีปีละมากๆ

ในอดีตประเพณีวิ่งควาย เป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อไสยศาสตร์ที่ว่าถ้าควายของใครเจ็บป่วย เจ้าของควายควรจะนำควายของตนไปบนกับเทพารักษ์และเมื่อหายเป็นปกติแล้วจะต้องนำควายมาวิ่งแก้บน ฉะนั้นในปีต่อๆ มาชาวบ้านก็นำควายของตนมาวิ่งเพื่อป้องกันการเจ็บป่วยเสียแต่เนิ่นๆ

๔.ประวัติความเป็นมา

ข้อมูลจากหนังสือ “ วัฒนธรรมพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดชลบุรี” จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๒ บันทึกไว้ว่า ประเพณีวิ่งควายเป็นประเพณีเก่าแก่ดั้งเดิมของจังหวัดชลบุรี เริ่มมีมาแต่สมัยใดไม่มีหลักฐานปรากฏ เมื่อใกล้กับวันออกพรรษา เดือน ๑๑ ชาวสวน ชาวนาชาวไร่จะจัดกิจกรรมวิ่งวัว วิ่งควายขึ้น โดยสมัยก่อนชาวบ้านจะใช้ทั้งม้า วัว ควาย ช่วยทำงาน แต่เนื่องจากการเลี้ยงม้าจำเป็นต้องมีผู้ดูแลเลี้ยงดูเป็นอย่างดีทำให้มีภาระมาก และปัจจุบันก็มีแต่วัวนมและวัวเนื้อ วัวพันธุ์ที่ใช้ทำงานลดเหลือน้อยลงทุกที เกษตรกรชาวบ้านทั่วไป จึงนิยมเลี้ยงควายเพื่อใช้งานแทน ซึ่งก็มีจำนวนน้อยลงเนื่องจากเกษตรกรใช้เครื่องจักรทดแทนแรงงานควายปัจจุบันจึงเหลือแต่ประเพณี วิ่งควายปรากฏให้เห็นและถือเป็นประเพณีของจังหวัดชลบุรีที่มีอยู่เพียงแห่งเดียวในประเทศไทย

ประเพณีวิ่งควายเป็นกิจกรรมฉลองงานบุญอย่างหนึ่งเมื่อถึงวันขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๑๑ ชาวบ้านจะเตรียมปัจจัยไทยธรรมบรรทุกเกวียนไปที่วัด เพื่อช่วยกันจัดเตรียมงานที่ศาลาวัดสำหรับการเทศน์มหาชาติในวันรุ่งขึ้น เนื้อเรื่องที่ใช้ในการแสดงเทศน์มหาชาติคือ เวสสันดรชาดก ซึ่งกล่าวถึงพระประวัติในอดีตชาติขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก่อนจะประสูติเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ มีทั้งหมด ๑๓ ตอน หรือ ๑๓ กัณฑ์ โดยเริ่มจากกัณฑ์ทศพร สำหรับเกวียนที่ใช้บรรจุปัจจัยไทยธรรมมี ๑๓ เล่ม ควายที่ใช้เทียมเกวียน ๒๖ ตัวและเมื่อมีผู้คนมาชุมนุมกันเป็นจำนวนมาก กิจกรรมต่างๆ จึงเกิดขึ้นโดยเฉพาะกิจกรรมนี้จะมีควายมาชุมนุมกันเป็นจำนวนมากด้วย ประเพณีวิ่งควายจึงเกิดขึ้นและถือเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นชลบุรี

เมื่อประมาณ ๑๐๐ ปีเศษมาแล้ว ณ วัดใหญ่อินทาราม พระอารามหลวง ซึ่งตั้งอยู่ที่ถนนเจตน์จำนง เจ้าอาวาส ตลอดจนอุบาสกและอุบาสิกาของวัดได้ปรึกษาหารือกันและมีความเห็นพ้องต้องกันว่า ควรจัดให้มีเทศน์มหาชาติเป็นงานประจำปี ณ วัดแห่งนี้ โดยกำหนดเอาเวลารุ่งอรุณของวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ซึ่งเป็นวันพระและวันออกพรรษา เป็นเวลาเริ่มการเทศน์มหาชาติทศพรโดยในปีแรกนั้นผู้รับเป็นเจ้าของกัณฑ์เทศส่วนมากเป็นชาวนาและชาวสวน ซึ่งสมัยนั้นนิยมใช้อาหารพื้นเมืองเป็นเครื่องติดกัณฑ์เทศน์ เช่น ข้าวเปลือก ข้าวสาร หมากมะพร้าว กล้วย อ้อย ฟักเขียว ฟักทองและปลาแห้ง เป็นต้น ดังนั้นการที่จะนำเครื่องกัณฑ์เทศน์ดังกล่าวมาที่วัดจึงจำเป็นต้องใช้เกวียน โดยใช้พื้นเกวียนส่วนล่างเป็นที่บรรจุของ ส่วนด้านบนใช้ไม้ขัดเป็นรอดวางแคร่ให้คนแก่ผู้หญิง และเด็กนั่ง และมีประทุนครอบกันแดดกันฝนอีกชั้นหนึ่ง นอกจากนี้ ยังมีการตกแต่งเกวียนของตนให้แลดูสวยงาม เป็นต้นว่าที่หน้าประทุน ก็ร้อยดอกไม้เป็นม่านห้อย และใช้หน่อกล้วยกับต้นอ้อยผูกขนาบสองข้าง และมีทะลายมะพร้าว และทะลายจากประดับให้ดูงามตา ตอนท้ายเกวียนก็มีการตกแต่งประดับประดาด้วยเช่นกัน เมื่อเกวียนมาถึงวัดพร้อมกันแล้ว ตกบ่ายคนขับเกวียนก็จะชวนกันขี่ควายไปยังสระบัว ซึ่งเป็นสระน้ำขนาดใหญ่มีดอกบัวขึ้นเต็มอยู่ห่างจากวัดไปทางทิศเหนือเป็นระยะทางไกลมาก เพื่อให้ควายได้กินและอาบน้ำในสระ เมื่อมีคนขี่ควายไปชุมนุมพร้อมๆกันจำนวนมาก เช่นนั้นจึงเกิดมีคนนึกสนุกท้าผู้อื่นให้ขี่ควายแข่งประลองฝีเท้ากัน ดูว่า

ควายของใครจะมีฝีเท้าเร็วกว่ากัน ดังนั้นเมื่อถึงวันขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๑๑ ของปีต่อๆ มา ควายเทียมเกวียนที่บรรทุกเครื่องกัณฑ์เทศน์มาวัด (เจ้าของกัณฑ์ที่เป็นคนในตลาดก็ตกแต่งเกวียนเข้าร่วมเช่นเดียวกัน) จึงถูกนำออกมาวิ่งในตลาดให้คนชม จนทำให้เจ้าของควายที่อยู่ตำบลใกล้เคียงต้องการนำควายของตนมาร่วมวิ่งแข่งขันบ้างตลอด จนอาจมีบางคนนำควายของตนมาวิ่งแก้บนในปีต่อๆมา ควายจึงมีจำนวนเพิ่มขึ้นๆ ทุกปี ส่วนคนที่อยู่ตามอำเภอต่างๆ ก็พากันมาดูงานวิ่งควายมากขึ้นจนกลายเป็นประเพณี และภายหลังได้เปลี่ยนเวลาจากตอนบ่ายมาเป็นตอนเช้า และจำนวนควายก็เพิ่มขึ้นมากกว่า ๑๐๐ ตัว

สำหรับวัวควายที่นำมาวิ่งนั้น เจ้าของจะใช้ด้ายดิบสีขาวสลับสีแดงหรือใช้ผ้าสีคาดหน้าผากระหว่างเขาทั้งสองข้างและใช้กระดาษแข็งตัดเป็นรูปใบโพ ปิดทับด้วยแผ่นโลหะสลับสี เป็นลวดลายห้อยไว้ระหว่างหน้าผาก ส่วนเขาทั้งสองข้างถูกสวมด้วยถุงซึ่งเย็บด้วยผ้าสีต่างๆ ปลายเขาติดพู่ ถ้ามิได้สวมถุง ก็ใช้น้ำมันทาเขาให้เป็นเงา ที่คอผูกกระดิ่งใบใหญ่ เวลาควายวิ่งจึงมีเสียงดังสนั่น

ในอดีตสภาพตลาดชลบุรี ยังไม่เจริญเหมือนทุกวันนี้ เกวียนที่บรรทุกสินค้ามาจำหน่ายในเมืองจึงพักเกวียนอยู่ตามลานวัดใกล้เคียงกับตลาดที่ติดต่อค้าขายกันที่บริเวณข้างวัดใหญ่อินทาราม และข้างวัดต้นสนมีสถานที่ของเอกชนแห่งหนึ่ง ซึ่งชาวบ้านนิยมใช้เป็นที่พักเกวียนเพื่อขนถ่ายสินค้า ชาวบ้านเรียกกันว่า ตลาดท่าเกวียน ทุกวันขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๑๑ (วันออกพรรษา) จะมีชาวบ้านมาจำหน่ายสินค้าในตลาดเป็นจำนวนมากและนำควายมาพักไว้ในบริเวณวัด หรือไม่ก็จูงควายเข้ามาเที่ยวตลาด โดยแต่งตัวให้สวยงามทั้งคนและควาย เพื่อเป็นการทำขวัญควาย การแต่งควายจึงวิจิตรพิสดารไปตามความคิด เช่น ทำถุงสวมเขาควาย ตกแต่งเชือกจูงควาย และหวายเฝี่ยนควาย ตลอดจนทำกระบังแต่งหน้าควาย เป็นต้น การจูงควายเข้าเที่ยวตลาดเพื่อจับจ่ายซื้อของตามความประสงค์ ตลอดจนนำควายวิ่งไปรอบๆ ตลาดด้วยความสนุกสนานนี้เองที่ต่อมาได้กลายเป็นประเพณีวิ่งควายตามลานวัดต่างๆ ซึ่งเมื่อถึงวันแข่งวิ่งควาย ชาวบ้านจะนำควายมาพักก่อนที่จะนำควายเข้าวิ่งแข่งขัน ในระหว่างปีหากควายเกิดการเจ็บป่วย เจ้าของควายก็จะบนบานศาลกล่าวด้วยการนำควายมาวิ่งแก้บนจนกลายเป็นประเพณีสืบต่อกันมาจนทุกวันนี้

จากข้อมูลการสัมภาษณ์นายสุรสิตย์ กังวลกิจ นายกเทศมนตรีบ้านบึง และนายวันชัย จึงจรัสทรัพย์ รองประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดชลบุรี ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า อำเภอบ้านบึงได้จัดประเพณีวิ่งควายมาแล้วกว่า ๑๐๐ ปี จะจัดในช่วงต้นเดือน ตุลาคม-พฤศจิกายน วันอาทิตย์แรกหลังออกพรรษา ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ของทุกปีและจัดต่อเนื่องกันมาเป็นเวลานาน ซึ่งในอดีตจะมีประเพณีทำขวัญควาย แต่ในปัจจุบันไม่มีการทำขวัญควายแล้ว เพราะไม่มีหมอที่สามารถทำขวัญควายได้จึงยกเลิกการทำขวัญควายไป เหลือแต่การวิ่งควายและประกวดควายพ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ โดยแบ่งควายเป็น ๕ รุ่น คือ ใหญ่ จิ๋วใหญ่ จิ๋วเล็ก ซุปเปอร์จิ๋ว จิ๋วพิเศษ ควายที่ใช้ในการประกวดจะต้องมีอายุตั้งแต่ ๒ ปี ขึ้นไป และจะต้องมีอายุไม่เกิน ๑๒ ปี จึงจะเข้าประกวดได้ ทางเทศบาลเมืองบ้านบึง ได้ให้งบประมาณในการจัดการประเพณีวิ่งควายปีละ ๕๐๐,๐๐๐ บาท (ห้าแสนบาทถ้วน)

จากการสัมภาษณ์ นายบุญธรรม คงถาวร สมาชิกสภาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ เขต ๔ กล่าวว่า ประเพณีวิ่งควายเริ่มจัดขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ถ้าหากไม่จัดการแข่งวิ่งควายก็จะเกิดเหตุการณ์ หนอนกินหญ้า กินใบไม้จนหมดและเกิดไฟไหม้ ตามความเชื่อของชาวบ้าน ซึ่งปัจจุบันงานแข่งวิ่งควายจะจัดขึ้นบริเวณสันเขื่อนอ่างเก็บน้ำหนองค้อ โดยจะจัดในวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ (วันออกพรรษา) ภายในงานประเพณีวิ่งควายจะมีการประกวดพ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ควาย สวยงาม แต่ในพื้นที่ไม่มีควายต้องมีการนำควายมาจาก ตำบลหนองชาก อำเภอบ้านบึง และอำเภอพนัสนิคมทำให้เสียค่าขนย้ายควาย ต้องมีงบมาสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนทำให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเข้ามาตรวจสอบการใช้งบประมาณในประเพณีวิ่งควายจึงเกิดปัญหาการของบประมาณมาจัดประเพณีวิ่งควายเพราะมีการตรวจสอบอย่างเข้มงวดทำให้ไม่สามารถเบิกงบประมาณจากทางรัฐได้ยากมากขึ้น จึงส่งผลต่อประเพณีวิ่งควาย ทำให้ประเพณีวิ่งควายมีการเปลี่ยนแปลงและกำลังจะสูญหายไปในอนาคต อาจทำให้ลูกหลานไม่ได้เห็นประเพณีท้องถิ่นดั้งเดิมของพื้นที่จังหวัดชลบุรีอีกต่อไป

จากการสัมภาษณ์นายไพบูรณ์ พันธ์สนิท นายกเทศมนตรีตำบลบ่อทอง อายุ ๕๓ ปี ได้ให้ข้อมูลว่า จะจัดประเพณีวิ่งควายในวัน ขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๑๒ ของทุกปี ในอดีตรูปแบบการจัดงานไม่ได้รับความช่วยเหลือจากคนในท้องถิ่นและจากทางภาครัฐ โดยจะใช้วิธีเรี่ยไรจากชาวบ้านเพื่อนำมาเป็นรางวัลให้กับคนที่นำควายมาแข่งขัน ปัจจุบันเทศบาลเข้ามาสนับสนุนโดยการให้งบประมาณในการจัดงานประเพณีวิ่งควายซึ่งจะจัดการแข่งควายขึ้นที่กลางตลาดสี่แยกบ่อทอง ตอนเช้าจะทำบุญตักบาตร เมื่อทำบุญตอนเช้าเสร็จสิ้นก็จะมีการจัดประกวดควายสวยงามในอดีตมีการประกวดใส่ชุดว่ายน้ำในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ และการแข่งวิ่งควายมีการจัดขบวนแห่ควาย ควายแข่งจะให้โชว์บนรถแต่จะไม่นำมาเดินขบวนด้วย เนื่องจากควายจะเจ็บกีบเท้าทำให้เกิดบาดแผลได้ แต่ควายที่ไม่แข่งจะนำมาเดินขบวนรอบตลาดประมาณ ๕๐๐ ตัว ส่วนควายที่เข้าแข่งขันแบ่งประเภท เป็น ๔ รุ่น ทั้งใหญ่ กลาง จิ๋วและรุ่นทั่วไป จำแนกรุ่นจากน้ำหนักและอายุ โดยในพื้นที่ตำบลบ่อทองมีควายจำนวนน้อยลง เนื่องจากชาวบ้านไม่ค่อยเลี้ยงควาย แต่บางบ้านเลี้ยงไว้เพื่อทำการเกษตร ทำให้ต้องมีการนำควายมาจากนอกพื้นที่ เช่น จังหวัดระยอง และจังหวัดฉะเชิงเทรา

นอกจากนี้ ยังมีการจัดประกวดพืชผลทางการเกษตรและภายในอำเภอบ่อทอง ยังมีพื้นที่ที่จัดประเพณีวิ่งควาย คือ ตำบลเกษตรสุวรรณ (จัดในวันลอยกระทง) อำเภอบ่อทอง (๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒) ตำบลพลวงทอง (วันออกพรรษา) และได้เงินสนับสนุนจากทางเทศบาลบ่อทอง จำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท (ห้าแสนบาทถ้วน) และได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชนในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ เทศบาลตำบลบ่อทองไม่ได้จัดประเพณีวิ่งควาย แต่มีการทำบุญที่ตลาดสี่แยกบ่อทองและมีการนำควายมาเดินรอบตลาดกว่า ๓๐ กว่าตัว ซึ่งตามความเชื่อของชาวบ้านเชื่อกันว่าถ้าไม่จัดงานวิ่งควายขึ้น ก็จะเกิดไฟไหม้ขึ้นที่ตลาด ที่เป็นสถานที่จัดประเพณีวิ่งควายทำให้ต้องจัดงานวิ่งควายขึ้นทุกปี โดยในปี พ.ศ.๒๕๖๐ ได้จัดงานวิ่งควายขึ้นเป็นครั้งที่ ๕๑

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ นายเอนก พัฒนงาม รองประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดชลบุรี ได้ให้ข้อมูลว่าการจัดประเพณีวิ่งควายของอำเภอบางละมุง ซึ่งในอดีตได้จัดตั้งแต่ ปีพ.ศ. ๒๕๔๖ ในอดีตควายในพื้นที่วิ่งเก่งเป็นควายที่ใช้งานหนัก เนื่องจากควายในสมัยอดีตมักนำไปทำนา ทำให้มีร่างกายแข็งแรง จึงวิ่งเก่งและเร็ว ส่วนในปีพ.ศ. ๒๕๔๖ เริ่มมีการจัดแข่งขันเรือยาวประเพณี กลองยาว หมากรุก ใช้งบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรีและเมืองพัทยา ในอดีตแบ่งควายที่ลงแข่งเป็น๔ รุ่น คือ จิ๋วเล็ก จิ๋วใหญ่ จิ๋วพิเศษ ควายใหญ่ แต่ในปัจจุบันแบ่งเป็น ๕ รุ่น คือ จิ๋วเล็ก ซุปเปอร์จิ๋ว จิ๋วพิเศษ จิ๋วใหญ่ ควายใหญ่ ซึ่งดูอายุควายจากฟันและพาลีเขาและมีการทำขวัญควาย แต่ในอดีตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือไม่ได้มีพิธีทำขวัญควาย แต่ในปีพ.ศ.๒๕๔๙ มีขบวนเกวียน กลองยาว ควายเผือก แข่งขันจับลูกหมู ประกวดน้องนางบ้านนา แข่งมอเตอร์ไซด์ แข่งเรือยาว เป็นกิจกรรมที่เสริมขึ้นมาเมื่อเป็นเทศบาลเมืองหนองปรือ ได้งบประมาณจากเมืองพัทยา จำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งล้านบาทถ้วน) และองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรีให้งบประมาณจำนวน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท (สองล้านบาทถ้วน) ซึ่งกิจกรรมต่างๆ มีการจัดมาถึงปัจจุบัน ในช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนพฤศจิกายน ซึ่งดูจากความเหมาะสมและมักจัดให้ตรงกับวันอาทิตย์ ทำให้มีชาวบ้านมาร่วมงานนับหมื่นคน ส่วนในพื้นที่มีควายที่เลี้ยงไว้ประมาณ ๑๐ ตัว รวมทั้งควายเผือกอีกประมาณ ๑๐ ตัว

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นายประวิง วัฒนแพทย์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองพลู ได้ให้ข้อมูลว่า กำหนดจัดงานประเพณีวิ่งควาย ในวันแรม ๗ ค่ำ เดือน ๑๑ หรือประมาณเดือนตุลาคมของทุกปี จัดหลังจากที่จังหวัดชลบุรีจัดประเพณีวิ่งควายเสร็จสิ้นแล้ว ในสมัยก่อนจะจัดที่บ้านกงสี (เจ้าของตลาด) ปัจจุบันจัดที่ตลาดคลองพลู ตอนเช้าจัดพิธีทำบุญตักบาตร หลังจากนั้นจะเริ่มนำควายเดินแห่รอบตลาด มาสิ้นสุดที่บริเวณหน้าองค์การบริหารส่วนตำบลคลองพลู ระยะทางที่เดินแห่ประมาณ ๑ กิโลเมตร มีควายมาร่วมขบวนแห่จำนวนประมาณ ๑๕๐ ตัว แล้วต่อด้วยการประกวดควายสวยงาม แบ่งเป็นรุ่น เล็ก กลาง ใหญ่ ควายส่วนใหญ่จะนำมาจากอำเภอบ้านบึง สำหรับการแข่งวิ่งควายไม่ได้จัดมานานเป็นเวลา ๑๐ กว่าปีแล้ว เนื่องจากไม่มีสถานที่ แต่ว่ามีการจัดประกวดพืชผลทางการเกษตร การประกวดควายสวยงาม การแข่งขันกีฬา เช่น มวยไทย ชักคะเย่อ ตะกร้อ ฟุตบอล เป็นต้น นอกจากนั้นแล้วองค์การบริหารส่วนตำบลหนองเสือช้าง และเทศบาลตำบลหนองใหญ่ก็มีการจัดประเพณีวิ่งควาย ในลักษณะเดียวกัน ทั้งนี้ ชาวบ้านในอำเภอหนองใหญ่ มีความเชื่อว่าหากปีใด ไม่มีการจัดประเพณีวิ่งควาย ก็จะต้องจัดพิธีทำบุญตักบาตรแทน เพื่อไม่ให้เกิดไฟไหม้ตลาด

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นายสฤษดิ์พร เกิดบุญส่ง ผู้อำนวยการส่วนส่งเสริมการศึกษาฯ ได้กล่าวว่า การแข่งควายที่เทศบาลเมืองชลบุรี เป็นประเพณีที่สืบทอดมาหลายชั่วอายุคน จะจัดในวันขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๑๑ ซึ่งเป็นวันใกล้สิ้นฤดูฝนย่างเข้าฤดูหนาว จัดมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๖ แต่ในปี พ.ศ.๒๕๕๙ ไม่ได้จัดแข่งวิ่งควาย แต่มีการจัดพิธีบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์แทน ซึ่งในปัจจุบันประเพณีวิ่งควายมีกิจรรมในขบวนแห่มากมาย เช่น เกวียนกัณฑ์ ๑๓ ขบวน การประกวดน้องนางบ้านนา การประกวดสาว (เหลือ) น้อยบ้านนา การแข่งขันปีนเสาน้ำมัน การแข่งขันตะกร้อลอดบ่วง เป็นต้น งานประเพณีวิ่งควายที่เทศบาลเมืองชลบุรีมีการทำขวัญควายทุกปี

นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ได้สนับสนุนงบประมาณ ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท (สองล้านบาทถ้วน) และเทศบาลเมืองชลบุรีให้เงินสนับสนุน ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท (สามล้านบาทถ้วน) โดยให้ควายที่เข้ามาร่วมแข่งขันจะได้รับเงินรางวัลตัวละ ๕๐๐ บาท และบริษัทอีซูซุ บริษัทโตโยต้า และโรงหนังเมเจอร์ ได้สนับสนุนด้วยการทำเสื้อให้คณะกรรมการ จำนวน ๖๐๐ ตัว เพื่อนำมาแจกประชาชนที่มาร่วมในงานวิ่งควายอีกด้วย

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ นายชุมพล วิมลประเสริฐ อายุ ๙๒ ปี ได้ให้ข้อมูลว่า บ้านตลาดทุ่งเหียงเป็นชุมชนที่มีอายุเก่าแก่กว่า ๑๐๐ ปี ตั้งอยู่ที่ หมู่ ๔ ตำบลหมอนนาง อำเภอพนัสนิคม ชาวบ้านส่วนใหญ่จะทำการเกษตรทำนา เพาะปลูก จึงนิยมเลี้ยงควายไว้ใช้งานมากกว่าเพื่อบริโภค ประเพณีวิ่งควายเริ่มมีมาตั้งแต่ราวปี พ.ศ.๒๕๐๐ ได้มีดำริจากผู้ใหญ่ ที่เป็นบุคคลสำคัญของบ้านตลาดทุ่งเหียง ได้มอบหมายให้ผู้รู้และชาวบ้านช่วยกันดำเนินงาน โดยจัดการทำบุญกลางตลาด และมีการประกวดควายสวยงาม,ควายตลกขบขัน และควายเร็ว ใช้ถนนในตลาดเป็นสนามแข่งขัน สร้างความสนุกสนานกับผู้ชมยิ่งนักจนเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๑๕ชาวบ้านได้รวมตัวกันจัดประเพณีอีกครั้ง หลังจากไม่ได้จัดต่อเนื่องมาหลายปี โดยการนำของนายวิโรจน์ พิพัฒน์ขจร (อั้ง) และกลุ่มเยาวชนอีกหลายท่านจนทำให้บรรลุผลสำเร็จเป็นอย่างดี

กิจกรรมที่จัดขึ้นมีความทันสมัยมากขึ้น แต่ยังคงรูปแบบเดิม มีพิธีสงฆ์ในตอนเช้า ทำบุญกลางตลาด ซึ่งมีควายเข้าร่วมพิธีราว ๓๐๐ ตัว พระสงฆ์พรมน้ำพุทธมนต์ให้ควายทุกตัวที่แข่งขันเพื่อเป็นสิริมงคลปัดเป่าโรคภัย นอกจากนี้ยังมีการละเล่นกีฬาพื้นบ้าน และยังเชิญนักท่องเที่ยวจากต่างถิ่นให้เข้าร่วมการแข่งขันเพื่อสร้างความสนุกสนานอีกด้วย และในช่วงกลางคืนยังมีการละเล่นต่างๆ จากลูกหลานชาวบ้านตลาดทุ่งเหียง รายได้หลักหักค่าใช้จ่าย คณะผู้จัดได้มีมติให้จัดซื้ออุปกรณ์ดับเพลิง และได้มีการนำกระแป๋งน้ำที่เหลือจากการแจกควายมาแขวนไว้ที่ขื่อหน้าบ้านทุกบ้าน

ปัจจุบันประเพณีวิ่งควายบ้านทุ่งเหียง ยังคงดำเนินการจัดงานอยู่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นต้นมา ได้ริเริ่มประเพณีวิ่งควายขึ้นอีกครั้งหลังจากที่ห่างหายไปนาน เนื่องจากสภาพถนนถูกลาดยางทำให้ไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการแข่งขัน จึงมีการดำเนินการย้ายและสร้างสนามแข่งขันขึ้นใหม่ ในบริเวณเส้นทางบ้านทุ่งเหียง หนองเสม็ด แต่ยังคงรูปแบบเดิมอยู่รวมถึงการละเล่นพื้นบ้านที่หาชมได้ยาก เพื่อเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมเฉพาะถิ่นให้คงอยู่สืบไป

๕. ลักษณะเฉพาะที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยให้มีรายละเอียดครอบคลุมสาระ ดังต่อไปนี้

วรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา

-วรรณกรรมพื้นบ้าน ประกอบด้วย ประเภท โครงเรื่องของแต่ละสำนวน ลักษณะเด่นของแต่ละสำนวนและความสำพันธ์และบทบาทในวิถีชีวิต

-ภาษา ประกอบด้วย ระบบภาษา คำและความหมาย ระบบการเขียน ภาษาเขียนดั้งเดิม ลักษณะการสื่อสาร การปรากฏใช้ วรรณกรรมมุขปาฐะ

ศิลปะการแสดง ประกอบด้วย ลักษณะการแสดง ประเภท พัฒนาการ ขนบ ความเชื่อ ลำดับขั้นตอนการแสดง รูปแบบการจัดแสดง โน้ตเพลง บทเพลง บทละคร อุปกรณ์และกระบวนท่า

แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณี และเทศกาล ประกอบด้วย ประเภท สถานที่ แหล่งปฏิบัติ ระเบียบพิธีกรรม การประพฤติปฏิบัติของการแสดงออกนั้นๆ ภูมิธรรม ภูมิปัญญา เอกลักษณ์ อัตลักษณ์ และความเชื่อ

ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล ประกอบด้วย ประเภท ความเชื่อ วัสดุ และกระบวนการขั้นตอน วิธีการ

งานช่างฝีมือดั้งเดิม ประกอบด้วย ประเภท ลักษณะพิเศษหรือเอกลักษณ์ เครื่องมือ กลวิธีการผลิตงานและกระบวนการจัดการองค์ความรู้ ของช่างฝีมือดั้งเดิม

การเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว ประกอบด้วย ประเภท ความเชื่อต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ขนบ ข้อปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง คุณค่า และวิธีการแข่งขัน

๑.ลักษณะ

ประเพณีวิ่งควาย เป็นประเพณีเก่าแก่ดั้งเดิมของจังหวัดชลบุรีมีอยู่แห่งเดียวในเมืองไทย เมื่อใกล้เทศกาลออกพรรษาครั้งใดก็แสดงว่าเป็นช่วงเวลาแห่งการไถหว่านได้ผ่านพ้นไปแล้ว ถึงเวลาที่บรรดาชาวไร่ชาวนา จะได้มีโอกาสหยุดพักผ่อน เพื่อรอคอยเวลาที่ผลผลิตจะตกดอกออกรวงและก็เป็นเวลาที่วัวควายจะได้พักเหนื่อยเสียทีหลังจากที่ถูกใช้งานมาอย่างหนักซึ่งเป็นประเพณีที่ตกทอดมาจากบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมประเพณีอันดีงามและส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดชลบุรี หลายพื้นที่ในจังหวัดชลบุรีได้จัดประเพณีวิ่งควายขึ้นในวันที่ต่างกัน คือ เทศบาลเมืองบ้านบึงจะจัดในวันอาทิตย์แรกหลังวันออกพรรษา หรือวันอาทิตย์ถัดจากวันตักบาตรเทโวโรหณะ , เทศบาลเมืองชลบุรีกับเทศบาลเมืองหนองปรือ จัดในวันขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๑๑ หรือ ก่อนออกพรรษา ๑ วัน , เทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ จัดในวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ (วันออกพรรษา) เทศบาลตำบลบ่อทอง จัดในวันขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๑๒ , องค์การบริหารส่วนตำบลคลองพลู จัดในวันแรม ๗ ค่ำ เดือน ๑๑ ซึ่งการจัดประเพณีวิ่งควายในจังหวัดชลบุรีนั้นจัดขึ้นเพื่อสร้างความสนุกสนานสร้างความสามัคคีให้กับคนในชุมชนอีกด้วย

๒. ความเชื่อ

ในหลายพื้นที่ของจังหวัดชลบุรีชาวบ้านหรือคนในชุมชนมักมีความเชื่อที่สืบทอดกันมาว่า “ปีใดที่ไม่มีการวิ่งควาย ปีนั้นวัวควาย จะตายเป็นโรคระบาดกันมากกว่าปกติ เพราะวิญญาณของบรรพชนยังห่วงประเพณีอันดีงามอยู่จึงบันดาลให้เกิดอาเพศภัยพิบัติต่างๆ ควายที่เจ็บป่วยระหว่างปีเจ้าของควายก็จะบนบานให้หายแล้วจะนำมาวิ่งเพื่อรักษาประเพณีวิ่งควายปีละมากๆ นอกจากนี้ก็ยังเชื่อว่าหากปีใดที่ไม่มีการจัดวิ่งแข่งควาย ควาย จะทำให้เกิดไฟไหม้สถานที่ที่จัดวิ่งควายไม่ว่าจะเป็นตลาดคลองพลู ตลาดบ่อทอง จะเกิดอาเพศภัยพิบัติ คือ เกิดไฟไหม้ตลาด ถ้าไม่จัดวิ่งควายจึงต้องมีพิธีบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ยังคงสืบทอดต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

๓.วัสดุและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง

๑) เกวียน
๒) เกราะแขวนคอควาย
๓) ยาเป่าตาควาย ไว้รักษาควาย
๔) กระดิ่งแขวนคอควาย
๕) สะพานควาย
๖) เชือกขับเกวียน
๗) แอกน้อย
๘) กระโหล่ง
๙) อุปกรณ์ตอนควาย
๑๐) หนังตะแบงเกวียน
๑๑) กระพ้อกรอกยาควาย
๑๒) กบบิน
๑๓) เขียด
๑๔) เลื่อย
๑๕) คันถอง
๑๖) แบบกงเกวียน
๑๗) เคียว

๑๕) คันถอง
๑๖) แบบกงเกวียน
๑๗) เคียว
๑๘) ไถเหล็ก
๑๙) ตาชั่งจีน
๒๐) กระด้ง
๒๑) แอกน้อย
๒๒) ไถคู่
๒๓) สีฝัด
๒๔) ไม้คาน , สาแหรก
๒๕) หวายนักเลง
๒๖) ขวานโบราณ
๒๗) ขวานเงาะ
๒๘) แอก
๒๙) คฑาลากข้าว
๓๐) ขวานพลู
๓๑) สว่านโบราณ

๔.กระบวนการ/ขั้นตอน/วิธีการ

ขั้นตอนและวิธีการในการวิ่งควายของแต่ละอำเภอจะมีความคล้ายคลึงกัน แตกต่างกันเล็กน้อยในแต่ละพื้นที่

๑. เทศบาลเมืองบ้านบึง

ประเพณีวิ่งควายของเทศบาลเมืองบ้านบึงเจ้าของควายจะตกแต่งควาย อย่างงดงามด้วยผ้าแพรพรรณดอกไม้หลากสี แล้วนำควายมาวิ่งแข่งกันหลังจากที่มีการทำบุญใส่บาตรกันในช่วงเช้าแล้วโดยผู้ขี่ควายแต่ละคนจะขึ้นขี่หลังควายของตนเองอยู่หลังเส้นจุดปล่อยตัว เมื่อได้ยินสัญญาณเริ่มแข่งขัน ก็จะควบคุมควายให้วิ่งไปให้เร็วที่สุดแข่งขันกันไปให้ผ่านเส้นชัย ควายใครวิ่งผ่านเส้นชัยก่อนจะเป็นผู้ชนะความสนุกอยู่ที่ท่าทางวิ่งควายที่แปลก บางคนขี่ก็ลื่นไหลตกลงมาจากหลังควายและคนดูจำนวนมากจะส่งเสียงกันดังอย่างอื้ออึง และในอำเภอบ้านบึงนี้มีการเพิ่มประกวดควายพ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ประกวดการตกแต่งควายสวยงาม และที่พิเศษกว่าที่อื่นคือ อำเภอบ้านบึงมีควายแสนรู้ที่สามารถ เดินสองขาได้ สั่งให้นั่ง และทำตามคำสั่งได้ ทำให้ประเพณีวิ่งควายมีกิจกรรมมากขึ้น ในอดีตก่อนจะมีการแข่งวิ่งควาย จะมีพิธีทำขวัญควาย ซึ่งเป็นพิธีกรรมที่ทำเพื่อระลึกถึงบุญคุณของควายที่ช่วยมนุษย์ทำนา รวมไปถึงการขอขมาที่ได้ด่าว่า เฆี่ยนตี ในระหว่างการใช้งาน แต่ในปัจจุบันไม่มีแล้วเนื่องจากขาดผู้เชี่ยวชาญในการมาประกอบพิธี จึงเหลือแค่การแข่งขันวิ่งควาย ในปัจจุบันแบ่งประเภทควายที่วิ่งแข่งเป็น ๕ รุ่นดังนี้

๑. รุ่นซุปเปอร์จิ๋ว	หมายถึง	ควายอายุน้อยกว่า ๑ ปีครึ่ง
๒. รุ่นจิ๋วพิเศษ	หมายถึง	ควายที่มีอายุไม่เกิน ๒ ปี
๓. รุ่นจิ๋วเล็ก	หมายถึง	ควายที่มีอายุไม่เกิน ๓ ปี
๔. รุ่นจิ๋วใหญ่	หมายถึง	ควายที่ถ่ายฟัน ๔ ซี่
๕. รุ่นใหญ่	หมายถึง	ควายที่ถ่ายฟันมากกว่า ๔ ซี่ขึ้นไป

หลังจากวิ่งควาย ก็จะมีการประกวดควายพ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ โดยเลือกจากควายที่มีลักษณะสมบูรณ์ สวยงามเพื่อความสนุกสนานของชาวบ้านที่มาร่วมงาน

๒. เทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา

ขั้นตอนและวิธีการในประเพณีวิ่งควายของ เทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์มีความคล้ายกับหลายพื้นที่ในจังหวัดชลบุรี คือ ในช่วงเช้าจะมีการใส่บาตรทำบุญ หลังจากนั้นก็จะมีขบวนแห่ควาย โดยควายที่นำมาแข่งจะให้อยู่บนรถแล้วแห่รอบตลาด แต่ควายที่ไม่ได้แข่ง จะเดินขบวนรอบตลาดเสร็จจากขบวนแห่ก็จะนำควายที่เตรียมมา มาวิ่งแข่งขันกัน

๓.เทศบาลตำบลบ่อทอง

ขั้นตอนและวิธีการในประเพณีวิ่งควายของอำเภอบ่อทอง ในช่วงเช้าจะมีการใส่บาตรทำบุญ หลังจากนั้นก็จะมีขบวนแห่ควาย โดยควายที่นำมาแข่งจะให้อยู่บนรถแล้วแห่รอบตลาด แต่ควายที่ไม่ได้แข่งจะเดินขบวนรอบตลาดเสร็จจากขบวนแห่ก็จะนำควายที่เตรียมมา มาวิ่งแข่งขันกัน บริเวณตลาดอำเภอบ่อทอง โดยจะมีชาวบ้านในพื้นที่ และพื้นที่ใกล้เคียงเข้าร่วมการแข่งขันและมาชมการแสดง ควายที่นำมาแข่งขันก็จะมี ทั้งหมด ๔ รุ่น ดังนี้ ๑.รุ่นจิ๋ว ๒.รุ่นกลาง ๓.รุ่นใหญ่ ๔.รุ่นทั่วไป เมื่อแข่งขันเสร็จแล้วก็จะมีการมอบรางวัลเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้แก่ชาวบ้านที่นำควายมาแข่งขัน

๔.เทศบาลเมืองหนองปรืออำเภอบางละมุง

ขั้นตอนและวิธีการในประเพณีวิ่งควายของอำเภอบางละมุงนั้น ก็จะเริ่มจากการจัดพิธีทำบุญตักบาตรในช่วงเช้า และมีพิธีเปิดงานวิ่งควาย ซึ่งควายที่นำมาแข่งขันจะมีทั้งหมด ๕ รุ่น ดังนี้ ๑.รุ่นซุปเปอร์จิ๋ว ๒.รุ่นจิ๋วพิเศษ ๓.รุ่นจิ๋วเล็ก ๔.รุ่นจิ๋วใหญ่ ๕.รุ่นใหญ่

๕. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองพลู อำเภอหนองใหญ่

ขั้นตอนและวิธีการจัดงานประเพณีวิ่งควายของ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองพลู อำเภอหนองใหญ่นั้น จะเริ่มจากในช่วงเช้าจะมีพิธีทำบุญตักบาตร และในปัจจุบันไม่ได้มีการแข่งวิ่งควายแล้ว เนื่องจากที่บ้านคลองพลูไม่มีสถานที่แข่งเพราะพื้นที่ที่เป็นสนามหญ้าส่วนใหญ่มีการเทปูนซีเมนต์หมดแล้ว ทำให้ไม่มีสนามสำหรับแข่งวิ่งควาย จึงมีเพียงการประกวดพืชผลทางการเกษตร และประกวดควายสวยงาม โดยคณะกรรมการจะตัดสินจากสรีระที่สมบรูณ์ สวยงาม และดูจากฟันของควายด้วย นอกจากนี้ยังจะมีการแข่งกีฬาพื้นบ้านของชาวบ้านอีกด้วย

๖. องค์การบริหารส่วนตำบลพลวงทอง อำเภอบ่อทอง

ขั้นตอนและวิธีการในประเพณีวิ่งควายของ อบต. พลวงทอง อำเภอบ่อทอง ในช่วงเช้าจะมีการใส่บาตรทำบุญ หลังจากนั้นก็จะมีขบวนแห่ควายรอบตลาดซึ่งเป็นควายสวยงามที่ชาวบ้านนำควายของตนนั้นตกแต่งควายให้สวยงาม หลังจากนั้นก็จะนำควายไปแข่งขันเพื่อสร้างความสนุกสนานให้กับชาวบ้านและนักท่องเที่ยวที่มาชมการแข่งขันวิ่งควาย

๗. เทศบาลเมืองชลบุรี อำเภอเมืองชลบุรี

ขั้นตอนการวิ่งควายของเทศบาลเมืองชลบุรี ในปัจจุบันเจ้าของควายจะตกแต่งควายอย่างงดงามด้วยผ้าแพรพรรณดอกไม้หลากสี ตัวเจ้าของควายก็แต่ง ตัวอย่างงดงามแปลกตา เช่น แต่งเป็นชาวเขา ชาวอินเดียแดงหรือตกแต่งด้วยเครื่องทองประดับเพชรเหมือนเจ้าชายในลิเกละคร ที่แปลกตา แล้วนำควายมาวิ่งแข่งกัน โดยเจ้าของ เป็นผู้ที่ขี่หลังควายไปด้วย ความสนุกอยู่ที่ท่าทางวิ่งควายที่แปลก บางคนขี่ก็ลื่นไหลตกลงมา จากหลังควายและคนดูจำนวนมากจะส่งเสียงกันดังอย่างอื้ออึง และมีการเพิ่มประกวดสุขภาพควายประกวด การตกแต่งควายทั้งสวยงาม และตลกขบขัน มีการประกวดน้องนางบ้านนา ทำให้ประเพณีวิ่งควาย

มีกิจกรรมมากขึ้น ชาวเกษตรกรรมต่างก็พอใจกัน พืชพันธุ์ธัญญาหารในไร่กำลังตกดอกออกรวงจึงคำนึงถึงสัตว์ เช่น วัว ควาย ที่ได้ใช้งานไถนาเป็นเวลา หลายเดือน ควรจะได้รับความสุขตามสภาพบ้าง จึงต่างตกแต่งวัว ควาย ของตนให้สวยงาม บรรดาเกษตรกรมีการสังสรรค์แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนมีการประกวดความสมบูรณ์ของวัวและควายที่เลี้ยงกัน ซึ่งจะแบ่งประเภทควายที่วิ่งแข่งเป็น ๕ รุ่นดังนี้

๑. รุ่นซุปเปอร์จิ๋ว หมายถึง ควายอายุน้อยกว่า ๑ ปีครึ่ง (อายุน้อยกว่า ๑๘ เดือน)

๒. รุ่นจิ๋วพิเศษ หมายถึง ควายที่มีอายุไม่เกิน ๒ ปี (อายุ ๑๘ - ๒๔ เดือน)

๓. รุ่นจิ๋วเล็ก หมายถึง ควายที่มีอายุไม่เกิน ๓ ปี (อายุ ๒๔ – ๓๖ เดือน)

๔. รุ่นจิ๋วใหญ่ หมายถึง ควายที่ถ่ายฟัน ๔ ซี่ขึ้นไป

๘. เทศบาลตำบลหมอนนาง

ขั้นตอนและวิธีการในประเพณีวิ่งควายของเทศบาลตำบลหมอนนางมีความคล้ายกับอำเภอบ้านบึง คือในช่วงเช้ามีการทำบุญตักบาตร บริเวณกลางตลาดทุ่งเหียง หลังจากนั้นมีขบวนแห่ควายเกวียนกลองยาว ต่อจากนั้นก็ดำเนินการภาคสนาม มีการประกวดควายสวยงาม ควายตลกขบขัน และแข่งขันควายเร็ว โดยใช้พื้นที่ในส่วนที่เป็นถนนในตัวตลาดแข่งขันกัน เป็นการสร้างความสนุกสนานให้แก่คนในชุมชน

๕.ลักษณะเฉพาะอื่นๆ

เทศบาลเมืองหนองปรือ ประเพณีวิ่งควายมีควายเผือกมาร่วมขบวนแห่ ทั้งยังมีกลองยาวอีกด้วย

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองพลู มีการประกวดพืชผลทางการเกษตร เช่น มะละกอ สัปปะรด ปาล์ม นอกจากนี้ยังมี ฟุตบอลดารา กีฬาพื้นบ้าน มวยไทย

เทศบาลเมืองชลบุรี มีการทำขวัญควายทุกปีและการประกวดสาว(เหลือ)น้อยบ้านนา

องค์การบริหารส่วนตำบลมาบไผ่และเทศบาลตำบลนาป่า มีการแข่งขันวิ่งคราดนา (ควายน้ำ) โดยใช้ควาย ๒ ตัว เทียมคราดซึ่งจะวิ่งบนพื้นที่ชุ่มน้ำ

เทศบาลเมืองบ้านบึงและเทศบาลตำบลหมอนนาง มีการแข่งควายตลกขบขัน

ส่วนที่ ๒ คุณค่าและบทบาทของวิถีชุมชนที่มีต่อมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

๓.คุณค่าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่สำคัญ

ประเพณีวิ่งควาย เป็นประเพณีที่มีมาตั้งแต่สมัยบรรพกาล เพื่อเป็นการระลึกถึงบุญคุณควายที่ช่วยชาวนาชาวไร่ ในการทำนา ทำไร่ ให้มีผลผลิตไว้กินไว้ขาย เป็นการตอบแทนบุญคุณควาย ให้ควายได้พักผ่อน โดยการนำควายมาประดับตกแต่งให้สวยงาม และทำขวัญควาย ให้ควายมีสุขภาพแข็งแรง หลังจากนั้นก็จะนำควายมาวิ่งแข่งขันกัน เพื่อความสนุกสนานรื่นเริง ซึ่งชาวบ้านในสมัยโบราณจะจัดวิ่งแข่งควายทุกปี บางปีไม่มีการจัดงานวิ่งแข่งควาย ปีนั้นควายจะเป็นโรคระบาดหรือจะเกิดไฟไหม้ตลาด ชาวบ้านจึงต้องนำควายมาวิ่งแข่งขันทุกปี จนกลายเป็นประเพณีวิ่งควายจวบจนทุกวันนี้

๔. บทบาทของชุมชนที่มีต่อมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

เทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ ได้สนับสนุนการจัดงานประเพณีวิ่งควาย มีการประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านและประชาชนทั่วไปมาร่วมงาน ถ้าหากปีใดไม่ได้จัดงานประเพณีวิ่งควาย ก็จะมีพิธีบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทั้งนี้ ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อสร้างอนุสรณ์สถานควายไทยไว้ที่ บริเวณหน้าโรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อ ตำบลหนองขาม เพื่อให้ประชาชนได้ระลึกถึงบุญคุณควาย เพื่อจักได้ร่วมกันอนุรักษ์ สืบสาน ไม่ให้ประเพณีวิ่งควายสูญหายไปจากชุมชน

เทศบาลตำบลบ่อทอง ได้กำหนดให้มีการประชุมเรื่องประเพณีวิ่งควายในชุมชน เพื่อให้ชาวบ้านได้แสดงความคิดเห็น ได้มีส่วนร่วมในการจัดงาน มีงบประมาณสนับสนุนทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อสร้างเสริมความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน ถือเป็นการสืบสาน อนุรักษ์ประเพณีของไทยให้คงอยู่สืบไป

นอกจากนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จัดงานประเพณีวิ่งควายในจังหวัดชลบุรี ได้ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้ลูกหลานได้ศึกษาเรียนรู้ ตระหนักในคุณค่า เห็นความสำคัญของควายที่ช่วยเกษตรกรในการทำนา ทำไร่ เพื่อจักได้ร่วมกันอนุรักษ์ควายไทยให้คงอยู่คู่กับประเพณีวิ่งควายสืบไป

ส่วนที่ ๓ มาตรการในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

๑. โครงการ กิจกรรมที่มีการดำเนินงานของรายการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดชลบุรี ได้ดำเนินโครงการและจัดเก็บข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เรื่อง “ประเพณีวิ่งควาย” ในพื้นที่ต่างๆของจังหวัดชลบุรี งบประมาณ ๓๘,๐๐๐.- บาท (สามหมื่นแปดพันบาทถ้วน) ระยะเวลา ๒ เดือน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานภาครัฐในแต่ละพื้นที่ทุกฝ่าย เป็นหลักสำคัญ การเก็บรวบรวมข้อมูล ความคิดเห็นและการสร้างฉันทามติของฝ่ายต่างๆได้ การดำเนินการได้ใช้วิธีการต่างๆ ดังต่อไปนี้ ๑) การศึกษาเอกสาร (Documentary research) เพื่อศึกษาข้อมูลองค์ประกอบต่างๆ ของประเพณีวิ่งควาย เช่น ประวัติความเป็นมา อุปกรณ์ที่ใช้ในการเล่น ผู้เล่น ประเภทของควายที่นำมาใช้ในการแข่งขัน เป็นต้น รวมถึงสภาพภูมิประเทศของพื้นที่ที่มีการแข่งวิ่งควาย เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงบริบทความเป็นมาของวัฒนธรรมประเพณีวิ่งควาย ๒) การสัมภาษณ์เชิงลึก (Indept interview) บุคคลที่มีประสบการณ์ในการเข้าร่วมแข่งวิ่งควาย ๓) การประชุมกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตามพื้นที่ต่างๆ (Focus group discussion) ๔) การสำรวจความคิดเห็น (Survey research) ของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

☒**การอนุรักษ์ ฟื้นฟู (ระบุวิธีการดำเนินงาน พื้นที่ ชุมชน ระยะเวลา งบประมาณ)**

จังหวัดชลบุรีแทบทุกพื้นที่ได้กำหนดจัดงานประเพณีวิ่งควายขึ้นทุกปีโดยการลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง อาทิเช่นเทศบาลเมืองชลบุรี , เทศบาลเมืองบ้านบึง , เทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ , เทศบาลตำบลบ่อทอง , องค์การบริหารส่วนตำบลพลวงทอง, องค์การบริหารส่วนตำบลคลองพลู, เทศบาลเมืองหนองปรือ, เทศบาลตำบลหมอนนาง กำหนดจัดงานประเพณีวิ่งควาย เริ่มตั้งแต่วันขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๑๑จนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ กิจกรรมที่สำคัญ ประกอบด้วย

๑. การแข่งขันวิ่งควายเร็ว(ควายบก)
๒. การแข่งขันวิ่งคราดนา (ควายน้ำ)
๓. การประกวดอนุรักษ์ควายพันธุ์
๔. ขบวนแห่ขบวนควายและควายเทียมเกวียน
๕. การประกวดผลผลิตทางการเกษตร
๖. การแต่งกายควายและคนสวยงาม
๗. การแต่งกายควายและคนความคิดตลกขบขัน

การจัดงานประเพณีวิ่งควายในพื้นที่ต่างๆ จะมีกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์ประเพณีวิ่งควายให้ยังคงอยู่ โดยมีการแข่งขันวิ่งควาย การประกวดอนุรักษ์ควายพันธุ์ ถึงแม้ว่าในพื้นที่นั้นๆ จะไม่มีควายแต่จะมีชาวบ้านจากต่างอำเภอต่างจังหวัด ร่วมมือกันขนย้ายควายของตน เพื่อมาร่วมงานประเพณีวิ่งควาย ในทุกพื้นที่ที่จัดงานประเพณีวิ่งควายอย่างต่อเนื่อง เป็นประจำทุกปี

หน่วยงานส่วนท้องถิ่นต่างๆ ในจังหวัดชลบุรี ถ้าในปีใดไม่ได้จัดงานประเพณีวิ่งควาย ก็จะจัดพิธีทำบุญตักบาตร บวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ในชุมชน/ตลาด ตลอดจนจัดขบวนแห่รอบตลาด เพื่อไม่ให้เกิดอาเพศ เกิดไฟไหม้ตลาด หรือมีโรคระบาดในสัตว์เลี้ยง

☒การสืบสานและถ่ายทอด (ระบุวิธีการดำเนินงาน พื้นที่ ชุมชน ระยะเวลา และงบประมาณ)

ประเพณีวิ่งควาย เป็นกีฬาพื้นบ้านเก่าแก่ดั้งเดิมที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นชนิดหนึ่งของไทย ได้มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร เป็นข้อมูลประเพณีที่สำคัญของจังหวัดชลบุรีโดยเทศบาลเมืองชลบุรี จัดทำเป็นเอกสารรูปเล่มทุกปี และเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของจังหวัดชลบุรีที่ขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ทำให้ประเพณีวิ่งควายมีเอกสารที่ได้บันทึกข้อมูลไว้ ให้คนรุ่นหลังได้สืบสานประเพณีอันดีงามของจังหวัดชลบุรีสืบไป

นอกจากนี้ในพื้นที่ที่จัดงานประเพณีวิ่งควาย ได้มีการจัดต่อเนื่องเป็นประจำทุกปีและมีชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการแข่งขันวิ่งควาย ถือได้ว่าเป็นการสืบสานและถ่ายทอดให้คนรุ่นหลังได้เห็นการแข่งขันวิ่งควาย การประกวดต่างๆที่เกี่ยวข้องกับควาย

อำเภอศรีราชา มีการจัดอนุสรณ์สถานควายไทย บริเวณหน้าโรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อ ตำบลหนองขาม อำเภอศรีราชา เพื่อให้ลูกหลานได้เห็นคุณค่าของควาย

นายสมศักดิ์ สวัสดีมงคล นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองกิ่ว อำเภอบ้านบึง/นายกสมาคมควายไทยจังหวัดชลบุรี ได้จัดตั้งแหล่งเรียนรู้อนุรักษ์ควายไทย ณ ข้างอ่างเก็บน้ำหนองน้ำเขียวส่วนขยายตำบลคลองกิ่ว อำเภอบ้านบึง และจัดทำสนามแข่งขันวิ่งควาย(ถาวร)ตำบลคลองกิ่ว อำเภอบ้านบึง

☒ **มาตรการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอื่นๆ ที่คาดว่าจะดำเนินการในอนาคต**

๑. ขยายพันธุ์ควาย/อนุรักษ์พันธุ์ควาย ให้คงอยู่คู่ท้องถิ่น
๒. รักษาวิถีความเป็นเกษตรกร หรือชุมชนเกษตรกรที่ใช้แรงงานควายในการทำการเกษตร เช่น พื้นที่อำเภอบ้านบึง อำเภอหนองใหญ่ อำเภอบ่อทอง และอำเภอพนัสนิคม

☒ **การส่งเสริม สนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ หรือภาคเอกชน หรือภาคประชาสังคม**

ในปัจจุบันองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ให้การสนับสนุนงบประมาณแก่เทศบาลเมืองชลบุรี จัดงานประเพณีวิ่งควายจังหวัดชลบุรีทุกปี และเทศบาลเมืองชลบุรีได้ตั้งงบประมาณสนับสนุนการจัดงานเพิ่มเติมทุกปีด้วย สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ส่วนใหญ่ ได้มีการตั้งงบประมาณสนับสนุนการจัดงานประเพณีวิ่งควาย ประจำทุกปีนอกจากนั้นแล้ว บางพื้นที่ ยังได้รับการสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมจากวัด หน่วยงานภาคเอกชนบริษัท ห้างร้าน และคหบดีในพื้นที่

ส่วนที่ ๔ สถานภาพปัจจุบัน

๓. สถานการณ์คงอยู่ของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

☒ มีการปฏิบัติอย่างแพร่หลาย

☐ เสี่ยงต่อการสูญหายต้องได้รับการส่งเสริมและรักษาอย่างเร่งด่วน

☐ ไม่มีการปฏิบัติอยู่แล้วมีความสำคัญต่อวิถีชุมชนที่ต้องได้รับการฟื้นฟ

๔. สถานะภาพปัจจุบันของการถ่ายทอดความรู้และปัจจัยคุกคาม

๑. เทศบาลเมืองบ้านบึง ได้จัดประเพณีวิ่งควายมาแล้วกว่า ๑๐๐ ปี ซึ่งจัดต่อเนื่องกันมาเป็นเวลานานจนถึงปัจจุบัน อีกทั้งมีการประกวดพ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ควายสวยงามที่มีอายุตั้งแต่ ๒ ปีขึ้นไป

๒. ในพื้นที่เทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา ภายในงานมีการจัดประกวดควายพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ควายสวยงามเนื่องจากควายในพื้นที่ไม่มี

๓. พื้นที่เทศบาลตำบลบ่อทอง ยังคงสืบสานและถ่ายทอดประเพณีวิ่งควายให้แก่คนรุ่นหลังได้ชม ในงานมีการจัดประกวดพ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ควายสวยงาม อีกทั้งยังคงรักษาการวิ่งควายไว้

๔. องค์การบริหารส่วนตำบลพลวงทอง ในปัจจุบันยังมีการแข่งขันวิ่งควายและมีการประกวดควายสวยงามเพื่อสร้างความสนุกสนานให้กับชาวบ้านและนักท่องเที่ยวที่มาชมการแข่งขันวิ่งควาย

๕.เทศบาลเมืองหนองปรือ ยังคงมีการจัดประเพณีวิ่งควายอยู่และมีการทำขวัญควาย นอกจากนี้มีกิจกรรมที่เสริมขึ้นมาคือ ประกวดน้องนางบ้านนา แข่งขันมอเตอร์ไซต์ แข่งเรือยาว แข่งขันจับลูกหมู ซึ่งยังคงอนุรักษ์ประเพณีวิ่งควายจนถึงปัจจุบันและเป็นการสร้างความสนุกสนานแก่ชาวบ้านอีกด้วย

๖. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองพลู ยังคงมีการจัดประเพณีวิ่งควาย ภายในงานไม่มีการแข่งขันควายมานานมากแล้วเนื่องจากไม่มีพื้นที่สำหรับแข่นขันวิ่งควาย แต่มีการจัดประกวดควายพ่อพันธุ์ แม่พันธ์ควายสวยงามแทนซึ่งยังคงอนุรักษ์ประเพณีวิ่งควายจวบจนถึงปัจจุบัน

๗. พื้นที่เทศบาลเมืองชลบุรี ในปัจจุบันในงานแข่งขันวิ่งควายภายในงานมีกิจกรรมให้ชาวบ้านได้ร่วมแข่งขันและได้ร่วมสนุกเป็นการอนุรักษ์ประเพณีของไทยซึ่งมีกิจกรรมต่างๆ เช่น เกวียนกัณฑ์ ๑๓ ขบวน การประกวดน้องนางบ้านนา การประกวดสาวน้อยบ้านนา การแข่งขันปีนเสาน้ำมัน การแข่งขันตะกร้อลอดห่วง แต่ยังคงรักษาการแข่งขันวิ่งควายอยู่และมีการจัดประกวดควายสวยงาม

๘. เทศบาลตำบลหมอนนาง ยังคงดำเนินการจัดแข่นขันวิ่งควายต่อเนื่องในทุกๆ ปี และยังคงรักษารูปแบบตามประเพณีนิยม ที่หาชมได้ยากจวบจนถึงปัจจุบัน

ปัจจัยคุกคาม

๑. สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินมีข้อทักท้วงในการเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในการจัดงานประเพณีวิ่งควาย ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมต่างๆในการจัดงาน ซึ่งเป็นงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆทำให้ไม่เอื้อประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรม ส่งผลกระทบในการสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป

๒. สถานภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมส่งผลกระทบต่อพื้นที่ในการจัดกิจกรรมงานประเพณีวิ่งควาย เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลคลองพลูไม่มีพื้นที่ให้จัดแข่งขันวิ่งควายเนื่องจากสถานที่ต่างๆ ทั้งโรงเรียนและวัด ได้เทพื้นด้วยปูนทั้งหมดทำให้ไม่สามรถนำควายมาแข่งวิ่งได้ เทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ไม่มีพื้นที่สำหรับเลี้ยงควาย (ควาย ๑ ตัว ใช้พื้นที่ปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงควาย จำนวน ๒ ไร่) เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นโรงงานอุตสาหกรรม

๓.ปัจจุบันควายในแต่ละพื้นที่เริ่มลดจำนวนลง ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการขนย้ายควายเพื่อเข้าร่วมกิจกรรม

๔. กระแสความต้องการบริโภคเนื้อควายในหลายประเทศ เช่น อินโดนีเซีย มาเลเซีย เพิ่มจำนวนมากขึ้น ส่งผลต่อการเลี้ยงควายเพื่ออนุรักษ์/แข่งขัน

๓. รายชื่อผู้สืบทอดหลัก (เช่น บุคคล กลุ่มคน ... เป็นต้น)

รายชื่อบุคคล/หัวหน้าคณะ/กลุ่ม/สมาคม/ชุมชน	อายุ/อาชีพ	องค์ความรู้ด้านที่ได้รับการสืบทอด/จำนวนปีที่สืบทอดปฏิบัติ	สถานที่ติดต่อ/โทรศัพท์
นายสุรสิตย์ กังวลกิจ นายกเทศมนตรีเมืองบ้านบึง	๖๗ ปี	๕๐ ปี	เทศบาลเมืองบ้านบึง ๐๘๑-๖๑๙๗๙๗๗
นายสุวิทย์ ครูศรี กำนันตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง	๖๐ ปี	๔๐ ปี	อำเภอบ้านบึง ๐๘๑-๓๗๗๒๘๕๐
นายมานะ ฉิมชา รองนายกเทศมนตรีนคร เจ้าพระยาสุรศักดิ์	๔๑ ปี	๒๑ ปี	เทศบาลนคร เจ้าพระยาสุรศักดิ์ ๐๓๘-๓๔๘๑๓๘ ต่อ ๓๐๔
นายดำรง พันธ์สวัสดิ์ ผู้อำนวยการกองการศึกษาเทศบาล นครเจ้าพระยาสุรศักดิ์	๕๖	๑ ปี	เทศบาลนคร เจ้าพระยาสุรศักดิ์ ๐๙๘-๘๒๙๔๕๒๘
นางวันเพ็ญ พงษ์สิริ ประธานสภาวัฒนธรรมตำบลสุรศักดิ์	๖๕ ปี	๕๐ปี	อำเภอศรีราชา ๐๘๑-๘๖๑๖๔๖๒
นายบุญธรรม คงถาวร สมาชิกสภาเทศบาลนคร เจ้าพระยาสุรศักดิ์	๖๒ ปี	๕๐ ปี	อำเภอศรีราชา ๐๘๑-๗๙๕๒๕๗๙
นายไพบูรณ์ พันธ์สนิท นายกเทศมนตรีตำบลบ่อทอง	๕๓ ปี	๔๐ ปี	เทศบาลตำบลบ่อทอง ๐๘๑-๖๕๔๐๔๕๔
นายสมพร โคกเพลาะ ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอบ่อทอง	๖๓ ปี	๕๐ ปี	เทศบาลตำบลบ่อทอง ๐๘๑-๖๕๒๓๒๙๒
นายมานพ นาควัธวางกูร ผู้ช่วยนักวิชาการศึกษาเทศบาลตำบล บ่อทอง	๔๑ ปี	๓๐ ปี	เทศบาลตำบลบ่อทอง ๐๘๑-๕๗๗๔๗๐๓

รายชื่อบุคคล/หัวหน้าคณะ/กลุ่ม/ สมาคม/ชุมชน	**อายุ/ อาชีพ**	**องค์ความรู้ด้านที่ได้รับการสืบทอด/จำนวนปีที่สืบทอดปฏิบัติ**	**สถานที่ติดต่อ/โทรศัพท์**
นายเอนก พัฒนงาม รองประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดชลบุรี	๖๗ ปี	๔๐ ปี	เทศบาลเมืองหนองปรือ ๐๘๑-๙๘๒๖๗๗๙
นายประวิง วัฒนแพทย์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองพลู	๖๖ ปี	๓๐ ปี	องค์การบริหารส่วนตำบลคลองพลู ๐๘๑-๙๔๙๘๖๗๐
นายสุบิน สรงศรีสม ผู้มีประสบการณ์	๗๔ ปี	๔๐ ปี	องค์การบริหารส่วนตำบลคลองพลู ๐๙๐-๗๓๙๑๘๙๕
นายสฤษดิ์พร เกิดบุญส่ง ผู้อำนวยการส่วนส่งเสริมการศึกษาฯ สำนักการศึกษา เทศบาลเมืองชลบุรี	๕๕ ปี	๓๐ ปี	เทศบาลเมืองชลบุรี ๐๘๑-๖๑๕๓๙๕๘
นายพิสิฐ เสนานันท์สกุล ศิลปินดีเด่นสาขาทัศนศิลป์ภาพถ่าย จังหวัดชลบุรี	-	๖๐ ปี	เทศบาลตำบลหมอนนาง ๐๘๑-๘๖๓๗๑๐๑
นายชุมพล วิมลประเสริฐ ผู้มีประสบการณ์	๙๒ ปี	-	เทศบาลตำบลหมอนนาง
นายสมโชค สิทธิ์ภานุวงศ์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพลวงทอง	๕๑ ปี	-	องค์การบริหารส่วนตำบลพลวงทอง ๐๘๑-๔๓๖๗๗๗๗

ส่วนที่ ๕การยินยอมของชุมชนในการจัดทำรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (ไม่จำกัดจำนวน)

๑. ชื่อ – สกุล .....

(เทศบาลเมืองบ้านบึง)

---หน่วยงานสนับสนุนภาครัฐ----------

ขอรับรองข้อมูลตามเอกสารคำขอเสนอฯ และยินยอมให้เปิดเผยข้อมูลและนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ลงชื่อ.....

(.....)

วันที่.....

๒. ชื่อ – สกุล .....

(เทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์)

---หน่วยงานสนับสนุนภาครัฐ----------

ขอรับรองข้อมูลตามเอกสารคำขอเสนอฯ และยินยอมให้เปิดเผยข้อมูลและนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ลงชื่อ.....

(.....)

วันที่.....

๓. ชื่อ – สกุล .....

(เทศบาลตำบลบ่อทอง)

---หน่วยงานสนับสนุนภาครัฐ----------

ขอรับรองข้อมูลตามเอกสารคำขอเสนอฯ และยินยอมให้เปิดเผยข้อมูลและนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ลงชื่อ.....

(.....)

วันที่.....

๔. ชื่อ – สกุล .....

(องค์การบริหารส่วนตำบลพลวงทอง)

---หน่วยงานสนับสนุนภาครัฐ----------

ขอรับรองข้อมูลตามเอกสารคำขอเสนอฯ และยินยอมให้เปิดเผยข้อมูลและนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ลงชื่อ.....

(.....)

วันที่.....

๕. ชื่อ – สกุล .....

(เทศบาลเมืองหนองปรือ)

---หน่วยงานสนับสนุนภาครัฐ----------
ขอรับรองข้อมูลตามเอกสารคำขอเสนอฯ และยินยอมให้เปิดเผยข้อมูลและนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ลงชื่อ.....

(.....)

วันที่.....

๖. ชื่อ – สกุล .....

(องค์การบริหารส่วนตำบลคลองพลู)

---หน่วยงานสนับสนุนภาครัฐ----------
ขอรับรองข้อมูลตามเอกสารคำขอเสนอฯ และยินยอมให้เปิดเผยข้อมูลและนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ลงชื่อ.....

(.....)

วันที่.....

๗. ชื่อ – สกุล .....

(เทศบาลเมืองชลบุรี)

---หน่วยงานสนับสนุนภาครัฐ----------
ขอรับรองข้อมูลตามเอกสารคำขอเสนอฯ และยินยอมให้เปิดเผยข้อมูลและนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ลงชื่อ.....

(.....)

วันที่.....

๘. ชื่อ – สกุล .....

(เทศบาลตำบลหมอนนาง)

---หน่วยงานสนับสนุนภาครัฐ----------

ขอรับรองข้อมูลตามเอกสารคำขอเสนอฯ และยินยอมให้เปิดเผยข้อมูลและนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ลงชื่อ.....

(.....)

วันที่.....

๙. ชื่อ – สกุล นายสุวิทย์ ครูศรี

(ผู้นำชุมชน)

---หน่วยงานสนับสนุนภาครัฐ----------

ขอรับรองข้อมูลตามเอกสารคำขอเสนอฯ และยินยอมให้เปิดเผยข้อมูลและนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ลงชื่อ.....

(.....)

วันที่.....

๑๐. ชื่อ – สกุล นายสุบิน สรงศรีสม

----ผู้มีประสบการณ์----------

ขอรับรองข้อมูลตามเอกสารคำขอเสนอฯ และยินยอมให้เปิดเผยข้อมูลและนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ลงชื่อ.....

(.....)

วันที่.....

๑๑. ชื่อ – สกุล นายบุญธรรม คงถาวร

----ครูผู้สืบทอด----------

ขอรับรองข้อมูลตามเอกสารคำขอเสนอฯ และยินยอมให้เปิดเผยข้อมูลและนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ลงชื่อ.....

(.....)

วันที่.....

๑๒. ชื่อ – สกุล นายสมพร โคกเพลาะ

----ผู้มีประสบการณ์----------

ขอรับรองข้อมูลตามเอกสารคำขอเสนอฯ และยินยอมให้เปิดเผยข้อมูลและนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ลงชื่อ.....

(.....)

วันที่.....

๑๓. ชื่อ – สกุล นายพิสิฐ เสนานันท์สกุล

----ผู้มีประสบการณ์----------

ขอรับรองข้อมูลตามเอกสารคำขอเสนอฯ และยินยอมให้เปิดเผยข้อมูลและนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ลงชื่อ.....

(.....)

วันที่.....

๑๔. ชื่อ – สกุล นายชุมพล วิมลประเสริฐ

----ผู้มีประสบการณ์----------

ขอรับรองข้อมูลตามเอกสารคำขอเสนอฯ และยินยอมให้เปิดเผยข้อมูลและนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ลงชื่อ.....

(.....)

วันที่.....

ส่วนที่ ๖ ภาคผนวก

๗. เอกสารอ้างอิง

"วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดชลบุรี" จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๒. หน้า ๒๗๓

๘. บุคคลอ้างอิง

เทศบาลเมืองบ้านบึง ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

นายสุรสิตย์ กังวลกิจ นายกเทศมนตรีเมืองบ้านบึง

นายสุวิทย์ ครูศรี กำนันตำบลหนองบอนแดง

เทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ ตำบลสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

นายมานะ ฉิมชา รองนายกเทศมนตรีนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์

นางวันเพ็ญ พงษ์สิริ ประธานสภาวัฒนธรรมตำบลสุรศักดิ์

นายบุญธรรม คงถาวร สมาชิกสภาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์

นายดำรง พันธ์สวัสดิ์ ผู้อำนวยการกองการศึกษาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์

เทศบาลตำบลบ่อทอง ตำบลบ่อทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี

นายไพบูรณ์ พันธ์สนิท นายกเทศมนตรีตำบลบ่อทอง

นายสมพร โคกเพลาะ ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอบ่อทอง

นายมานพ นาควัธวางกูร ผู้ช่วยนักวิชาการศึกษาเทศบาลตำบลบ่อทอง

เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

นายเอนก พัฒนงาม รองประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดชลบุรี

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองพลู อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี

นายประวิง วัฒนแพทย์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองพลู

นายสุบิน สรงศรีสม ผู้มีประสบการณ์

เทศบาลเมืองชลบุรี อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

นายสฤษดิ์พร เกิดบุญส่ง ผู้อำนวยการส่วนส่งเสริมการศึกษาฯ
สำนักการศึกษา เทศบาลเมืองชลบุรี

เทศบาลตำบลหมอนนาง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

นายพิสิฐ เสนานันท์สกุล ศิลปินดีเด่นสาขาทัศนศิลป์ภาพถ่าย จังหวัดชลบุรี

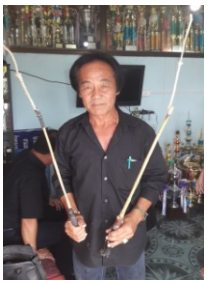
นายชุมพล วิมลประเสริฐ ผู้มีประสบการณ์

องค์การบริหารส่วนตำบลพลวงทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี

นายสมโชค สิทธิ์ภานุวงศ์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพลวงทอง

๙. รูปภาพพร้อมคำอธิบายใต้ภาพ จำนวน ๑๐ ภาพ

รูปภาพพร้อมคำอธิบายใต้ภาพ จำนวน ๑๐ ภาพ

รหัสภาพ	ภาพ	คำอธิบาย	วัน เดือน ปี ที่ถ่ายภาพ	ผู้ถ่ายภาพ
วิ่งควาย ๐๑		ไม้แส้ ใช้สำหรับตีหรือเฆี่ยนวัวหรือควาย ทำจากหวายและเชือก	๒๖-๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๐	นางสาวกาญจนา ดีเกษม
วิ่งควาย ๐๒		นายสุวิทย์ ครูศรี กำนันตำบลหนองบอนแดง เป็นผู้นำชุมชนและเป็นผู้ได้รับการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับประเพณีวิ่งควาย	๒๖-๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๐	นางสาวกาญจนา ดีเกษม
วิ่งควาย ๐๓		ตัวอย่างลักษณะควายที่ใช้ในการแข่งประเพณีวิ่งควาย	๒๖-๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๐	นางสาวกาญจนา ดีเกษม
วิ่งควาย ๐๔		อนุสรณ์สถานควายไทย ตั้งอยู่หน้าโรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อ ตำบลหนองขาม อำเภอศรีราชา ใช้เป็นสถานที่สำหรับแข่งวิ่งควายของอำเภอศรีราชา	๒๖-๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๐	นางสาวกาญจนา ดีเกษม
วิ่งควาย ๐๕		กระพ้อกรอกยาควาย ใช้สำหรับใส่ยาเพื่อให้ควายกินยา ทำจากไม้ไผ่หรือท่อพีวีซี	๒๖-๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๐	นางสาวกาญจนา ดีเกษม

รหัสภาพ	ภาพ	คำอธิบาย	วัน เดือน ปี ที่ถ่ายภาพ	ผู้ถ่ายภาพ
วิ่งควาย ๐๖		ยาเป่าตาควาย เป็นยาที่ใช้สำหรับใส่ตา วัว หรือควาย เมื่อเกิดอาการตาอักเสบ	๒๖-๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๐	นางสาวกาญจนา ดีเกษม
วิ่งควาย ๐๗		ภาพประเพณีวิ่งควาย ของอำเภอบ้านบึง	๒๖-๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๐	นางสาวกาญจนา ดีเกษม
วิ่งควาย ๐๘		กระดึง ใช้สำหรับแขวนคอควาย เพื่อให้เกิดเสียงและง่ายต่อการบังคับควาย	๒๖-๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๐	นางสาวกาญจนา ดีเกษม
วิ่งควาย ๐๙		ภาพประเพณีวิ่งควาย ขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองพลู อำเภอหนองใหญ่	๒๖-๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๐	นางสาวกาญจนา ดีเกษม
วิ่งควาย ๑๐		ภาพประเพณีวิ่งควาย ของเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง	๒๖-๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๐	นางสาวกาญจนา ดีเกษม
วิ่งควาย ๑๑		ภาพสัมภาษณ์เก็บข้อมูลวิ่งควาย เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง	๒๖-๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๐	นางสาวกาญจนา ดีเกษม

รหัสภาพ	ภาพ	คำอธิบาย	วัน เดือน ปี ที่ถ่ายภาพ	ผู้ถ่ายภาพ
วิ่งควาย ๑๒		ภาพสัมภาษณ์เก็บข้อมูล วิ่งควาย เทศบาลตำบล บ่อทอง อำเภอบ่อทอง	๒๖-๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๐	นางสาวกาญจนา ดีเกษม
วิ่งควาย ๑๓		ภาพสัมภาษณ์เก็บข้อมูล วิ่งควาย เทศบาลเมือง บ้านบึง อำเภอบ้านบึง	๒๖-๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๐	นางสาวกาญจนา ดีเกษม
วิ่งควาย ๑๔		ภาพสัมภาษณ์เก็บข้อมูล วิ่งควาย องค์การบริหาร-ส่วนตำบลคลองพลู อำเภอหนองใหญ่	๒๖-๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๐	นางสาวกาญจนา ดีเกษม
วิ่งควาย ๑๕		ภาพสัมภาษณ์เก็บข้อมูล วิ่งควาย องค์การบริหาร-ส่วนตำบลพลวงทอง อำเภอบ่อทอง	๒๖-๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๐	นางสาวกาญจนา ดีเกษม
วิ่งควาย ๑๖		ภาพสัมภาษณ์เก็บข้อมูล วิ่งควาย เทศบาลนคร-เจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา	๒๖-๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๐	นางสาวกาญจนา ดีเกษม
วิ่งควาย ๑๗		ภาพสัมภาษณ์เก็บ ข้อมูล วิ่งควาย เทศบาลเมือง ชลบุรี อำเภอเมืองชลบุรี	๒๖-๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๐	นางสาวกาญจนา ดีเกษม

๑๐. ข้อมูลภาพถ่าย ข้อมูลภาพเคลื่อนไหว หรือข้อมูลเสียง (ระบุประเภทของสื่อที่แนบมาพร้อมคำอธิบาย)

☐ ข้อมูลภาพถ่าย ได้แก่ ภาพประเพณีวิ่งควายขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองพลู เทศบาลตำบลหมอนนาง เทศบาลเมืองบ้านบึง และภาพวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับควายของเทศบาลเมืองหนองปรือ

☐ ข้อมูลภาพเคลื่อนไหว ได้แก่ ภาพประเพณีวิ่งควายของเทศบาลเมืองบ้านบึง

☐ ข้อมูลเสียง ได้แก่

๑๑. ข้อมูลผู้นำเสนอ : สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดชลบุรี

๑๒.ข้อมูลผู้ประสานงาน : นางอาภรณ์ ทองดี

****